

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

21 декември 2011 година*

По дело C-495/10

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Conseil d'État (Франция) с акт от 4 октомври 2010 г., постъпил в Съда на 15 октомври 2010 г., в рамките на производство по дело

Centre hospitalier universitaire de Besançon

срещу

Thomas Dutrueux,

Caisse primaire d'assurance maladie du Jura,

* Език на производството: френски.

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: г-н V. Skouris, председател, г-н A. Tizzano, г-н J.N. Cunha Rodrigues, г-н K. Lenaerts, г-н J.-С. Bonichot и г-н M. Safjan, председатели на състави, г-н K. Schiemann (докладчик), г-н E. Juhász, г-н A. Borg Barthet, г-н M. Pešič, г-н J.-J. Kasel, г-н D. Šváby и г-жа M. Berger, съдии,

генерален адвокат: г-н P. Mengozzi,
секретар: г-жа R. Şereş, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 20 септември 2011 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за Centre hospitalier universitaire de Besançon, от адв. D. Le Prado, avocat,

— за френското правителство, от г-жа E. Belliard и г-жа R. Loosli-Surrans, както и от г-н G. de Bergues и г-н S. Menez, в качеството на представители,

— за германското правителство, от г-н T. Henze и г-жа J. Kemper, в качеството на представители,

- за гръцкото правителство, от г-жа F. Dedousi и г-жа M. Germani, в качеството на представители,

- за Европейската комисия, от г-н G. Wilms и г-н A. Marghelis, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 27 октомври 2011 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на Директива 85/374/ЕИО на Съвета от 25 юли 1985 година за сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока (ОВ L 210, стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 1, стр. 183), изменена с Директива 1999/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 10 май 1999 г. (ОВ L 141, стр. 20; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 5, стр. 34, наричана по-нататък „Директива 85/374“).

- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между, от една страна, Centre hospitalier universitaire de Besançon [Университетски болничен център Безансон] (наричан по-нататък „УБЦ Безансон“), и от друга страна, г-н Dutrueux и Caisse primaire d'assurance maladie du Jura [Здравноосигурителна каса на департамент Jura] по повод на обезщетението за изгарянията, причинени на последния от подгрыващ матрак по време на хирургическа операция.

Правна уредба

Директива 85/374

- 3 Първо, четвърто, тринадесето и осемнадесето съображение от Директива 85/374 посочват:

„като има предвид, че сближаването на законодателствата на държавите членки относно отговорността на производителя за вреди, причинени от дефект на неговите стоки, е необходимо, тъй като съществуващите различия може да нарушат конкуренцията и да засегнат [свободното] движение[...] на стоки в рамките на общият пазар и до голяма степен да доведат до различия в нивото на защита на потребителите срещу вреди, причинени от дефект на стока, както на здравето им, така и на тяхната собственост;

[...]

като има предвид, че защитата на потребителите предполага, че всички участници в производствения процес, следва да носят отговорност, доколкото завършената стока, съставната част или суровината, доставени от тях, са се оказали дефектни; като има предвид, че в същия смисъл отговорността следва да се разпростре както върху вносители на стоки в рамките на Общността, така и до лица, представящи се като производители чрез поставяне на своето име, търговска марка или друг отличителен знак, или които доставят стока, чийто производител не може да бъде установен;

[...]

като има предвид, че в съответствие с правните системи на държавите членки, увреденото лице може да претендира поправяне на щетите на основание на извъндоговорна отговорност, различна от предвидената в настоящата директива; доколкото тези разпоредби служат за постигане на цели, свързани с ефективната защита на потребителите, те н[е] трябва да се засягат от настоящата директива; като има предвид, че ефективната защита на потребителите в областта на лекарствените продукти вече е осигурена в дадена държава членка по-специално чрез специален режим на отговорност, исковете, основаващи се на този режим, следва да останат също възможни;

[...]

като има предвид, че [произтичащата от настоящата директива хармонизация] не може да бъде цялостна на настоящия етап, а само отваря възможности за по-пълна хармонизация; [...].“

- 4 Директива 85/374 предвижда в член 1, че „[п]роизводителят носи отговорност за вредите, причинени от дефект на неговата стока“.
- 5 Член 3 от посочената директива гласи:

„1. „Производител“ е всяко лице, което по занятие произвежда стоки в завършен вид, суровини и съставни части, включени в производството на други стоки, или което се представя за производител, като поставя върху стоката своето име, търговска марка или друг отличителен знак.

2. Без да се засяга отговорността на производителя, всяко лице, което внася в Общността стоки с цел продажба, отдаване под наем или *лизинг*, или всяка друга форма на разпространение, в рамките на своята търговска дейност, се счита за производител по смисъла на настоящата директива и носи отговорност на същото основание както производителят.

3. В случаите, когато производителят на дадени стоки не може да бъде идентифициран, всеки доставчик на въпросната стока се счита за техен производител, освен ако не информира увредените лица, в рамките на разумен срок от време, за самоличността на производителя или за лицето, което му е доставило въпросната стока. Същото се отнася и за случаите на внесена стока, ако тази стока не посочва изрично самоличността на [вносителя] според изискванията на параграф 2, дори и ако името на производителя е посочено“.

6 Съгласно член 13 от Директива 85/374:

„Настоящата директива не засяга правата на увредените лица, които те могат да имат на основание на правото на договорна [или] извъндоговорна отговорност или на основание на даден специален режим, съществуващ към момента на нотифициране на настоящата директива“.

7 На 30 юли 1985 г. Директива 85/374 е нотифицирана на държавите членки.

Национална правна уредба

- 8 Разпоредбите на Директива 85/374 са транспонирани във вътрешното право с членове 1386-1—1386-18 от френския граждански кодекс.

- 9 Запитващата юрисдикция изтъква, че отговорността на обществените здравни заведения по отношение на техните пациенти е предмет на особен режим на извъндоговорна отговорност, който се основава на специфичните отношения, които възникват между общественото здравно заведение и лицата, които постъпват в него. Посоченият режим се урежда както от законови разпоредби, така и от принципи, изведени от административните юрисдикции.

- 10 Сред тези принципи по-специално е принципът, по силата на който общественото здравно заведение трябва да поправи, дори при липса на вина от негова страна, вредите, претърпени от пациентите поради неизправност на оборудване или стока, използвано или използвана при предоставянето на грижи.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 11 Г-н Dutrueux, който по това време е на 13 години, е пострадал по време на хирургическа операция, извършена на 3 октомври 2000 г. в УБЦ Безансон, от изгаряния, причинени от дефект на системата за регулиране на температурата на подгриващия матрак, върху който е бил настанен.

- 12 С решение от 27 март 2007 г. Tribunal administratif de Besançon [Административен съд Безансон] осъжда УБЦ Безансон да поправи така причинената на г-н Dutrueux вреда, като му изплати сума в размер на 9 000 EUR и като изплати на Caisse primaire d'assurance maladie du Jura сума в размер на 5 974,99 EUR.
- 13 Тъй като подадената от УБЦ Безансон въззивна жалба срещу това съдебно решение е отхвърлена от Cour administrative d'appel de Nancy [Апелативен административен съд Нанси] с решение от 26 февруари 2009 г., този център подава касационна жалба пред Conseil d'État.
- 14 В подкрепа на жалбата си УБЦ Безансон твърди, че Cour administrative d'appel de Nancy е нарушил Директива 85/374, и по-конкретно член 13 от нея, като е постановил, че тази директива не препятства прилагането на принципа от съдебната практика, съгласно който общественото здравно заведение носи отговорност, дори при липса на вина от негова страна, за вредоносните последици за потребителите, настъпили в резултат на неизправност на използваните в рамките на предоставените грижи стоки или оборудване. Всъщност от посочената директива, както е транспонирана във френското вътрешно право, следвало, че единствено производителят на матрака трябва да носи отговорност, щом той, както в случая, е бил надлежно установен.
- 15 Conseil d'État изтъква, че в неговата юриспруденция посоченият принцип от съдебната практика е изведен с решение от 9 юли 2003 г., тоест след нотифицирането на Директива 85/374 на държавите членки. Все пак, тъй като това решение е постановено в рамките на спор, възникнал преди изтичането на предвидения краен срок за транспониране на тази директива, Conseil d'État счита, че с оглед на разпоредбите на член 13 от нея, които запазват „правата на увредените лица, които те могат да имат на основание на правото на договорна [или] извъндоговорна отговорност“, може да се твърди, че този принцип, който спада към режим със специфично основание, различно от това на установения с посочената директива режим на отговорност, остава приложим към разглежданите в главното производство вреди.

16 Ако се предположи, че това не е така, посочената юрисдикция счита, че в такъв случай решаването на спора, с който е сезирана, зависи от отговора на въпроса дали установеният с Директива 85/374 режим на отговорност се отнася и до вредите, които използващото дефектна стока лице е могло да причини на трето лице при предоставянето на услуги в полза на това трето лице.

17 При тези обстоятелства Conseil d'État решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Позволява ли Директива [85/374], като се имат предвид разпоредбите на член 13 от нея, прилагането на режим на отговорност, основан на особеното положение на пациентите на обществените здравни заведения, доколкото по-специално същият им признава правото да получат от тези заведения, дори и при липсата на вина от страна на последните, обезщетение за вредите, причинени поради неизправност на използваните стоки и оборудване, без с това да се засяга възможността заведението да предяви иск за обезщетение срещу производителя?

2) Ограничава ли Директива [85/374] възможността държавите членки да определят отговорността на лицата, които използват дефектно оборудване или дефектни стоки в рамките на предоставяне на услуги и по този начин причиняват вреди на получателя на услугата?“

По преюдициалните въпроси

По втория въпрос

- 18 С втория си въпрос, който следва да се разгледа на първо място, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали отговорността на доставчик на услуги, който при предоставянето на услуги, каквито са грижите, положени в болнично заведение, използва дефектно оборудване или дефектни стоки и поради това причини вреди на получателя на тази услуга, попада в приложното поле на Директива 85/374 по такъв начин, че последната не допуска съществуването на национален режим като разглеждания в главното производство, който предвижда отговорността на такъв доставчик по отношение на така причинените вреди, дори при липса на всякаква вина, която може да му бъде вменена.
- 19 Както следва от първо съображение от Директива 85/374, тя има за предмет сближаването на законодателствата на държавите членки относно отговорността на производителя за вреди, причинени от дефект на неговите стоки.
- 20 Следва да се напомни, че както следва от постоянната съдебна практика, по уредените от нея въпроси посочената директива се стреми към пълно хармонизиране на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки (вж. по-специално Решение от 25 април 2002 г. по дело Комисия/Франция, С-52/00, Recueil, стр. I-3827, точка 24, Решение от 25 април 2002 г. по дело Комисия/Гърция, С-154/00, Recueil, стр. I-3879, точка 20 и Решение от 10 януари 2006 г. по дело Skov и Wilka, С-402/03, Recueil, стр. I-199, точка 23).

- 21 За сметка на това, както е видно от осемнадесето съображение от Директива 85/374, тя не е предназначена изчерпателно да хармонизира областта на отговорността поради дефектни стоки извън уредените от нея въпроси (вж. Решение от 4 юни 2009 г. по дело *Moteurs Leroy Somer*, C-285/08, Сборник, стр. I-4733, точки 24 и 25).
- 22 Установеният с Директива 85/374 хармонизиран режим на гражданска отговорност на производителите за вредите, причинени от дефектни стоки, отговаря, както следва от първо съображение от нея, на целта за осигуряване на ненарушена конкуренция между икономическите оператори, за улесняване на свободното движение на стоки и за избягване на различията в нивото на защита на потребителите. Определените от законодателя на Съюза ограничения на приложното поле на посочената директива са резултат от процес на извършено сложно претегляне по-специално на тези различни интереси (вж. в този смисъл Решение по дело Комисия/Франция, посочено по-горе, точки 17 и 29, както и Решение по дело Комисия/ Гърция, посочено по-горе, точки 13 и 29).
- 23 В това отношение четвърто съображение от Директива 85/374 подчертава, че защитата на потребителите изисква всички участници в производствения процес да носят отговорност, доколкото завършената стока, съставната част или суровината, доставена от тях, се е оказала дефектна, и че в същия смисъл отговорността следва да се разпростре както до вносителите на стоки в рамките на Общността, така и до лица, представящи се като производители чрез поставяне на своето име, търговската си марка или друг отличителен знак, или които доставят стока, чийто производител не може да бъде установен.
- 24 Член 1 от Директива 85/374, в който се установява принципът, че „[п]роизводителят носи отговорност за вредите, причинени от дефект на неговата стока“, и член 3 от същата, в който се уточняват по-специално условията, при които за производител по смисъла на тази директива трябва да се счита и лицето, представящо се за производител, вносителят на дадена стока в Съюза или доставчикът на същата, трябва да се разглеждат в светлината на първо и четвърто съображение от посочената директива.

- 25 Що се отнася по-конкретно до разпоредбите на споменатия член 3, в този смисъл Съдът вече е имал възможност да посочи, след разглеждане на подготвителната дейност, довела до приемането на Директива 85/374, че изборът да се вмени по принцип на производителя и само в някои определени случаи на вносителя и на доставчика отговорността за вредите, причинени от дефектни стоки, в установения от посочената директива правен режим е направен след претегляне на съответните роли на различните икономически оператори, участващи в производствената и търговската верига (Решение по дело Skov и Bilka, посочено по-горе, точка 29).
- 26 Също така според Съда е изключено Директива 85/374 да осъществява пълна хармонизация само по отношение на отговорността на производителя за дефектни стоки, без за сметка на това да регламентира отговорността на доставчика. Той постановява във връзка с това, че членове 1 и 3 от посочената директива, които определят понятието „производител“, не се ограничават до регламентиране на отговорността на производителя на дадена дефектна стока, но определят кой от операторите, които са взели участие в производството и търговията, ще носи предвидената в посочената директива отговорност, и че в това отношение кръгът на носещите отговорност лица, срещу които увреденото лице има право да предяви иск на основание на предвидения в същата директива режим на отговорност, е определен изчерпателно в посочените членове 1 и 3 (Решение по дело Skov и Bilka, посочено по-горе, точки 24, 26, 30, 32 и 33).
- 27 В конкретния случай следва да се приеме, че отговорността, която може да носи ползвател, който както УБЦ Безансон използва в рамките на предоставянето на грижи за даден пациент придобита или придобито преди това стока или оборудване, като например подгриващ матрак, не се включва сред уредените с Директива 85/374 въпроси и по този начин попада извън приложното поле на последната.
- 28 Всъщност, както изтъкват френското и гръцкото правителство и Европейската комисия и както отбелязва и генералният адвокат в точки 27—32 от своето

заключение, такъв ползвател не може да бъде разглеждан като участник в производствената и търговската верига на съответната стока, към която се отнася, както бе напомнено, посоченото в член 3 от Директива 85/374 определение за производител, нито следователно, обратно на това, което поддържа УБЦ Безансон, може да бъде квалифициран като доставчик на посочената стока по смисъла на параграф 3 от този член. По-специално не може да се приеме, че в главното производство УБЦ Безансон е предоставил на пациента стока, предназначена да бъде използвана от последния.

29 Освен това самото едновременно съществуване на установения от Директива 85/374 режим на отговорност на производителя и на национален режим, предвиждащ невиновна отговорност на доставчика на услуги, който при предоставянето на болнични грижи е причинил вреда на получателя на тази услуга поради използването на дефектна стока, не може да засегне нито ефективността на посочения режим на отговорност на производителя, нито целите, преследвани от законодателя на Съюза посредством последния режим.

30 В това отношение е важно да се уточни, на първо място, че такава отговорност на доставчика на услуги, когато е предвидена от правото на дадена държава членка, във всеки случай и както по-специално подчертават както френското, германското и гръцкото правителство, така и генералният адвокат в точка 45 от своето заключение, може да бъде установена само при условие че не накърнява режима, създаден с Директива 85/374. Всъщност прилагането на националните норми не може да засяга нейното полезно действие (Решение от 10 май 2001 г. по дело *Veedefald*, C-203/99, *Recueil*, стр. I-3569, точка 27). Също така трябва да се запази възможността да се ангажира отговорността на производителя, когато са налице условията, при изпълнението на които съгласно посочената директива съществува такава отговорност. В този смисъл възможността за ангажиране на отговорността трябва да бъде открита не само за увреденото лице, но и за доставчика на услуги, който следователно трябва за тази цел да може по-специално да разполага с механизъм като този на иска за обезщетение, посочен от запитващата юрисдикция в първия ѝ въпрос.

- 31 Що се отнася, на второ място, до целите, преследвани от режима на отговорност на производителя, установен с Директива 85/374, вече бе припомнено в точки 22 и 23 от настоящото съдебно решение, че последната цели по-специално да улесни свободното движение на стоки, както и да осигури както ненарушена конкуренция между съответните икономически оператори, така и защитата на потребителите.
- 32 В това отношение преди всичко следва да се отбележи, че нищо в текста на Директива 85/374 не позволява да се направи изводът, че като е предвидил отговорност на производителя за дефектни стоки, законодателят на Съюза е възнамерявал, в името на целта за осигуряване на ненарушена конкуренция и улесняване на свободното движение на стоки, да лиши държавите членки от възможността да предвиждат относно поправянето на вреди, причинени от дефектна стока, използвана при предоставянето на услуги като в главното производство, режим на отговорност на доставчика, който евентуално съответства на въведения с посочената директива (вж. по аналогия Решение по дело *Moteurs Leroy Somer*, посочено по-горе, точка 30).
- 33 По-нататък, и както изтъква гръцкото правителство, ако свободното движение на стоки зависи, на първо място, от дейността на производителите, вносителите и доставчиците на тези стоки и ако различията в националните режими относно отговорността на тези оператори явно могат поради това да имат отражение върху посоченото свободно движение, то дейността на доставчиците на услуги, които, след като са придобили стоките, ги използват при доставката на услуги, които извършат в полза на трети лица, съществено се различава в това отношение и следователно не може да бъде приравнена на дейността на посочените производители, вносители и доставчици.
- 34 Впрочем следва също да се подчертае, че доколкото евентуалната невиновна отговорност на доставчика на услуги, произтичаща от националното право, както бе посочено в точка 30 от настоящото съдебно решение, е установена само при условие че не накърнява отговорността на производителя, уредена с Директива 85/374, не изглежда, че такава отговорност на доставчика на услуги може да

наруши конкуренцията между операторите от производствената и от търговската верига.

- 35 На последно място, понеже така освен това е възможно към отговорността на производителя, както произтича от Директива 85/374, да се добави и евентуалната невиновна отговорност на доставчика на услуги, последната, както отбелязва генералният адвокат в точки 45 и 46 от своето заключение, може да допринесе за засилване на защитата на потребителя.
- 36 Колкото до точки 12 и 17 от Решение по дело Veedfald, посочено по-горе, на които е направено позоваване в хода на производството пред Съда, следва да се напомни, че първият въпрос, поставен в рамките на делото, по което е постановено посоченото съдебно решение, е бил свързан с хипотеза, при която „производителят на дефектна стока, действащ при доставката на конкретна услуга от медицинско естество, произвежда и използва стоката върху човешки орган“, и се е отнасял единствено до това дали в подобна хипотеза посочената дефектна стока е можела да се разглежда като „пусната в обращение“ по смисъла на член 7, буква а) от Директива 85/374.
- 37 Както изтъква френското правителство и както отбелязва и генералният адвокат в точка 38 от своето заключение, следователно щом като юридическото лице, чиято отговорност е била ангажирана, е било не само доставчик на съответната услуга, но и „производител“ по смисъла на разпоредбите на Директива 85/374, въпросът дали последната може да обхваща и отговорността на доставчик на услуги, който използва дефектни стоки, които не са произведени от него, по никакъв начин не е бил поставен в рамките на посоченото дело.

- 38 При тези условия посоченото по-горе Решение по дело *Veedfald* не може да се тълкува като разрешило посочения въпрос. По-нататък, както отбелязва генералният адвокат в точки 39 и 40 от своето заключение, Съдът освен това не се произнесъл по този въпрос и в Решение от 25 април 2002 г. по дело *González Sánchez* (C-183/00, Recueil, стр. I-3901).
- 39 Предвид изложеното дотук на втория въпрос следва да се отговори, че отговорността на доставчик на услуги, който при предоставянето на услуги, каквито са грижите, положени в болнично заведение, използва дефектно оборудване или дефектни стоки, което или които не са произведени от него по смисъла на разпоредбите на член 3 от Директива 85/374, и поради това причини вреди на получателя на услугата, не попада в приложното поле на тази директива. Последната следователно допуска дадена държава членка да установи режим като разглеждания в главното производство, предвиждащ отговорността на такъв доставчик по отношение на така причинените вреди дори при липса на всякаква вина, която може да му бъде вменена, при условие обаче увреденото лице и/или посоченият доставчик да запази възможността да ангажира отговорността на производителя на основание на посочената директива, когато са изпълнени предвидените от нея условия.

По първия въпрос

- 40 Предвид отговора, даден на втория поставен от запитващата юрисдикция въпрос, първият въпрос не е необходимо да се разглежда.

По съдебните разноси

- 41 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноси. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

Отговорността на доставчик на услуги, който при предоставянето на услуги, каквито са грижите, положени в болнично заведение, използва дефектно оборудване или дефектни стоки, което или които не са произведени от него по смисъла на разпоредбите на член 3 от Директива 85/374/ЕИО на Съвета от 25 юли 1985 година за сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока, изменена с Директива 1999/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 10 май 1999 година, и поради това причини вреди на получателя на услугата, не попада в приложното поле на тази директива. Последната следователно допуска дадена държава членка да установи режим като разглеждания в главното производство, предвиждащ отговорността на такъв доставчик по отношение на така причинените вреди дори при липса на всякаква вина, която може да му бъде вменена, при условие обаче увреденото лице и/или посоченият доставчик да запази възможността да ангажира отговорността на производителя на основание на посочената директива, когато са изпълнени предвидените от нея условия.

Подписи